

Duurzaam - realistisch bestuursprogramma **Waterschap Veluwe 2009-2012**

7 oktober 2009

Inhoud

1. Introductie	2
2. Bestuurlijk draagvlak	3
3. Financieel draagvlak	4
4. Samenwerking en contact.....	5
5. Duurzaamheid en (kosten)effectiviteit als grondhouding	6
6. Gevolgen klimaatverandering	7
7. Duurzame, natuurlijke inrichting en onderhoud van watersystemen.....	8
8. Duurzame en efficiënte inrichting van de waterketen	9

1. Introductie

De tekst van dit voorstel voor het bestuursprogramma is gebaseerd op de 10 punten uit het coalitieprogramma zoals aangenomen in de AB vergadering van 28 februari 2009.

De heemraden hebben in hun rol van portefeuillehouder de 10 punten verder uitgediept en van een interpretatie en nadere invulling voorzien. Ambtelijk hebben we hierbij ondersteuning gekregen van Hans van Boven.

Het resultaat van de verdiepingsslag is geherstructureerd in de 7 hieronder opgenomen paragrafen.

D&H hecht er grote waarde aan dat voor de uitgangspunten en doelstellingen van het beleid en de daaruit voortvloeiende acties breed draagvlak komt.

Dit document is dan ook inhoudelijk besproken voorafgaand en na afloop van de AB-vergadering op 24 juni 2009.

In het algemeen wordt gesteld dat de ambities haalbaar en betaalbaar moeten zijn. Aan D&H de opdracht om dit nadrukkelijk te bewaken, en met voorstellen te komen die niet leiden tot een hogere belastingdruk. Innovatie en “nieuw” voor “oud” beleid zijn daarbij denkbare oplossingen.

Verder wordt verzocht om jaarlijks een notitie op te stellen waarin wordt aangegeven wat bereikt is. Indien de voorgenomen acties niet of onvoldoende leiden tot het behalen van de doelstellingen zullen we het beleid bij moeten stellen. In die zin zal het bestuursprogramma ook gezien moeten worden als een levend document, en niet als een dictaat voor de te nemen beleidsbeslissingen.

De reacties vanuit het AB zijn verwerkt in een nieuwe versie, die opnieuw besproken is in een vergadering van D&H en daar vastgesteld.

Ten behoeve van de begroting worden de financiële consequenties van de gedefinieerde acties in beeld gebracht, en zal een voorstel voor prioriteitsstelling worden aangeleverd t.b.v. besluitvorming door het AB.

2. Bestuurlijk draagvlak

Uitgangspunten:

1. Een evenwichtige behartiging van belangen van alle (waterschap)belastingbetalers - burgers, ondernemers, agrariërs en terreinbeheerders.
2. Burgers en belanghebbenden hebben inspraakrecht bij commissievergaderingen en vergaderingen van het algemeen bestuur.

Doelstellingen:

1. Het Waterschap Veluwe streeft naar transparantie in beleidsvorming, beleidsafweging en beleidsuitvoering.
2. Het dagelijks bestuur wil het waterschapsbestuur een herkenbaarder positie geven in het proces van beleidsvorming, zoals dat op verschillende niveaus plaats vindt.

Acties:

1. Waterschap Veluwe luistert naar en communiceert intensief met bewoners. Daarbij dienen de taken en verantwoordelijkheden van het waterschap herkenbaar naar voren te komen.
2. Er wordt actiever gewerkt aan contact met de inwoners door het bestaande communicatiebeleid te intensiveren.
3. Alvorens een plan op te stellen, gaan we eerst de streek in en luisteren naar de kennis en wensen van bewoners.
4. Belanghebbenden, cq. vertegenwoordigers van belangengroepen bij relevante agendapunten worden actief geattendeerd op de mogelijkheid in te spreken in de commissievergadering. Dit kan ons inziens bijdragen aan een optimale afweging van argumenten, zienswijzen en standpunten in het overleg.
5. Een jaarlijkse ontmoeting met belangengroepen van ondernemers, agrariërs en terreinbeheerders waarbij we zowel beleid toelichten als reflectie op de beleidsvorming vragen. Bij deze bijeenkomsten treedt het college samen met meest verwante vertegenwoordigers uit het algemeen bestuur op als gastheer.
6. Leden van het Algemeen Bestuur zijn wanneer mogelijk aanwezig bij informatie- en inspraakavonden van het waterschap, en ook bij informatie- en inspraakavonden van andere overheden binnen ons beheersgebied om op deze wijze kennis te nemen van wat er leeft bij de inwoners. D&H draagt er zorg voor dat van deze bijeenkomsten een terugkoppeling komt naar het Algemeen Bestuur.
7. Meer gebruik maken van de mogelijkheid om waterschapsbesluiten en –vragen als ingekomen stuk aan te bieden aan enerzijds de gemeenteraadsvergaderingen, en aan anderzijds het provinciaal bestuur, in het bijzonder de commissie Landelijk Gebied en Water.

3. Financieel draagvlak

Uitgangspunten:

1. Per 1 januari 2009 is binnen Waterschap Veluwe de methode Delfland toegepast en hebben zich grote verschuivingen in de belastingheffing voor gedaan.
2. Gelet op de financiële crisis waar waterschap en belastingbetalers mee geconfronteerd worden, dienen investeringen en innovaties plaats te vinden binnen de overeengekomen begrotingsstijging.
3. Waterschap Veluwe heeft nog geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de 100% kwijtscheldingsnorm voor particulieren toe te passen.
4. Landelijk werkt de rijksoverheid aan wetgeving om kwijtschelding voor zelfstandige ondernemers mogelijk te maken.

Doelstellingen:

1. De lasten op een zo eerlijk mogelijke wijze te verdelen.
2. Het streven is om de lastenstijging voor de totale watersysteem- en waterketenheffing te beperken tot het inflatieniveau.
3. Het weerstandsvermogen te laten groeien / dalen tot een factor 2 (uitstekend)

Acties:

1. Als de geprognosticeerde lastenstijging uitkomt boven het inflatieniveau, dan moeten we de burger laten zien dat we maximaal efficiënt werken, slim innoveren en dat er absoluut geen andere oplossingen zijn.
2. In het algemeen bestuur van november '09 presenteert het college tegelijk met de begroting 2010 een scenario waarin de consequenties van een 100%-kwijtscheldingsbeleid voor burgers worden doorgerekend.
3. Het college verwacht de kwijtschelding voor zelfstandige ondernemers ook in de conceptbegroting voor 2010 te kunnen doorrekenen.
4. Gezien de economische ontwikkelingen dient bekeken te worden of er een mogelijkheid is de lastenstijging in 2010 te matigen.
5. Het weerstandsvermogen voor waterzuivering kan worden verbeterd als er overschotten zijn op de begrootte kosten voor waterzuivering. Er wordt dus niet actief beleid gevoerd om het weerstandsvermogen te verbeteren van voldoende tot uitstekend. Het is ook niet zo dat per definitie overschotten zullen worden aangewend om het weerstandsvermogen te verbeteren.

4. Samenwerking en contact

Uitgangspunten:

1. DB-leden hebben een actieve rol in de vertegenwoordiging van het waterschap.
2. De collegeleden hebben inmiddels een actievere rol op zich genomen in de verschillende commissies binnen de Unie van Waterschappen. Dit zal ook leiden tot versterking van het contact tussen de db-leden van de verschillende waterschappen.
3. Het in 2007 getekende Bestuursakkoord WaterKeten geeft handvaten voor samenwerking.

Doelstellingen:

1. Het waterschap pakt een actieve rol bij visieontwikkeling en behartigen van watergerelateerde belangen van het deelstroomgebied Rijn-Midden.
2. Bij watergerelateerde onderwerpen willen wij de voortrekkersrol op ons nemen voor zover ons dat wettelijk mogelijk wordt gemaakt.

Acties:

1. Dat kan door in te spreken bij andere overheden en door de provinciale commissie Landelijke gebied en water en gemeenteraden te informeren over onze visie.
2. We werken acties uit ter versterking van de relatie, communicatie en samenwerking met gemeenten, provincie, andere waterschappen, de Unie van Waterschappen, terreinbeheerders, agrariërs en bedrijfsleven. De portefeuillehouders zullen op hun eigen terrein daarbij een prominente rol spelen.
3. Daar bovenop kijken we naar intensieve samenwerking, dan wel fusie met andere waterschappen vanuit de doelstelling efficiency en kwaliteit te verbeteren en kwetsbaarheid te verminderen. Uiterlijk in 2010 wordt een onderbouwde keuze gemaakt uit de voorliggende mogelijkheden.
4. We zoeken naar mogelijkheden om het beheer van het afvalwatersysteem door het aangaan van samenwerkingsverbanden te optimaliseren.
5. Jaarlijks evalueren wij de ontwikkeling van acties voortvloeiend uit ons waterbeheersplan, in relatie tot het provinciaal waterhuishoudingsplan en de door de provincie toegezegde gelden. Deze evaluatie dient zo mogelijk plaats te hebben voordat de begroting voor het komende jaar wordt vastgesteld.
6. Ook volgt het dagelijks bestuur continu de uitwerking van de OAS-afspraken, jaarlijks wordt hierover gerapporteerd aan het algemeen bestuur.

5. Duurzaamheid en (kosten)effectiviteit als grondhouding

Uitgangspunten:

1. Maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid vormen belangrijke toetsstenen.
2. We steunen de organisatie in haar streven naar efficiënte en duurzame oplossingen en om de beschikbare subsidies daarvoor te verwerven.
3. In de aandacht voor (kosten)effectiviteit speelt ook de rekenkamercommissie een rol.
4. De waterschappen in ons land hebben afgesproken om in 2010 tenminste 50% duurzaam in te kopen.
5. Bedrijfsvergelijkingen en vergelijkbare benchmarks kunnen een belangrijke rol spelen in het streven naar (kosten)effectiviteit.

Doelstellingen:

1. Als waterschap zoeken we bij al onze taken en werkzaamheden de balans tussen economie en ecologie.
2. Binnen de (ambtelijke) organisatie willen wij ruimte bieden aan, en een klimaat creëren voor initiatieven die leiden tot meer innovatie.
3. In navolging van de provincies willen we in 2011 streven naar 75% duurzame inkopen, en in 2012 80%.
4. Een klimaatneutrale bedrijfsvoering in 2015 is het streven.

Acties:

1. De afweging tussen economie (investeringen, lasten) enerzijds en ecologie (kansen/bedreigingen) anderzijds moet worden toegelicht aan burgers en andere maatschappelijke groepen in de regio.
2. We kijken hoe de rekenkamerfunctie efficiënter en effectiever kan worden ingericht. Versterking van de rekenkamerfunctie moet concreet leiden tot snellere onderzoeken, cq. een snellere presentatie van resultaten. Daarnaast willen we een sterkere relatie tussen rekenkamerfunctie en het algemeen bestuur.
3. Wij dringen er op aan dat ook aspecten die te maken hebben met milieuvriendelijk/ecologisch functioneren meer aandacht krijgen in de bestaande bedrijfsvergelijkingen. We opteren daarnaast voor een milieukeur voor duurzaam beheer.
4. Monitoring vormt een forse kostenpost voor het waterschap. In 2009 wordt een externe quick-scan uitgevoerd naar de effectiviteit van deze monitoring.
5. Het waterschap streeft naar klimaatneutrale bedrijfsvoering door toepassing van o.a. eigen energieopwekking op rwzi's.
6. Er zal actiever gezocht worden naar subsidiemogelijkheden die innovatieve initiatieven kunnen ondersteunen.

6. Gevolgen klimaatverandering

Uitgangspunt

1. De Deltacommissie is door de regering gevraagd advies uit te brengen over de bescherming van Nederland tegen de gevolgen van klimaatverandering. Daarbij gaat het om de vraag hoe Nederland zo ingericht kan worden dat het ook op de zeer lange termijn klimaatbestendig is, veilig tegen overstromingen, en een aantrekkelijke plaats is en blijft om te leven; wonen, werken, recreëren en investeren. De Deltacommissie heeft een toekomstvisie ontwikkeld die reikt tot na 2100. Op zo'n lange termijn is deze afhankelijk van de nationale, Europese en mondiale ontwikkelingen. Op de korte en middellange termijn is actie noodzakelijk voor het verhogen van het veiligheidsniveau. De Deltacommissie heeft daarom aanbevelingen voor de korte en middellange termijn geformuleerd.
2. Waterschap Veluwe zal de discussie rondom het verhogen van het waterpeil in het IJsselmeer kritisch blijven volgen.
3. De Rijksoverheid draagt verantwoordelijkheid voor de hoofdwatersystemen (Ruimte voor de Rivier, Delta commissie).
4. De rioolcapaciteit in stedelijk gebied is gebaseerd op langjarige regenreeksen die leiden tot maximaal 6 overstorten per jaar.

Doelstellingen

1. Maatregelen die in ons gebied nodig zijn in verband met extreme neerslag of juist watertekort worden niet naar de toekomst verschoven.
2. Ook bij wisselende klimaatomstandigheden willen we ons peilbeheer flexibel kunnen inrichten.
3. Er vindt te allen tijde een afweging plaats van de belangen van de agrariërs, terreinbeheerders, bedrijven en burgers. We streven naar een co-existentie van alle partijen met als onderliggend doel het ecosysteem in al zijn facetten te versterken.

Acties

1. Waterschap Veluwe participeert actief in de uitwerking van het Rijksbeleid om te komen tot de inrichting van duurzame en robuuste watersystemen. Daarbij betrekken we doelstelling 2 uit hoofdstuk 4.
2. We blijven benadrukken dat watervoerendheid/water afvoer voor het hoofdwatersysteem (A-watergangen) maximale aandacht moet krijgen.
3. Bij de regionale uitwerking van nieuw klimaatbestendig waterbeleid zal Waterschap Veluwe zich actief presenteren als partner en zo mogelijk voortrekker van pilot-projecten op het terrein van waterkwantiteit.
4. In droge tijden moet op punten waar dat mogelijk is water worden ingelaten. Dit is in het belang van landbouw, natuur en ecosysteem. We zorgen er voor dat alle inlaatmogelijkheden in droge tijden ook direct inzetbaar zijn, en houden er rekening mee dat gebiedsvreemd water ook negatieve consequenties kan hebben.
5. Het waterschap zal gemeenten erop wijzen dat bij gelijkblijvende normering, de omvang van de buffercapaciteit door klimaatinvloeden aan verandering onderhevig is en het daarom verstandig is hierop te anticiperen.
6. Het waterschap gaat in overleg met gemeenten het verzoek inbrengen bij nieuwe uitbreidingsplannen rekening te houden met ruimte voor extra buffercapaciteit om de gevolgen van extreme neerslag ook op de middenlange termijn te kunnen weerstaan.

7. Duurzame, natuurlijke inrichting en onderhoud van watersystemen

Uitgangspunten:

1. Robuuste inrichting van het watersysteem wordt in deze bestuursperiode actief voortgezet.
2. Water gerelateerde Natura 2000 doelstellingen worden gerespecteerd.
3. Waterschap Veluwe is terughoudend bij onteigenen
4. Afhankelijk van de functietoekenning is er voorrang voor agrarisch gebruik, voor natuur, of is er nevensgeschikt gebruik. Soms zijn gedetailleerde oplossingen nodig.
5. De financiële verantwoordelijkheid voor de inrichting van de top-gebieden ligt bij de provincie. Waterschap Veluwe gaat voor 'haalbaar en betaalbaar'.
6. Waterschap Veluwe is vanaf 2010 beheerder van het oppervlakkig/ondiep grondwater.

Doelstellingen:

1. Waterschap Veluwe zet zich in voor functionele, veerkrachtige watersystemen en duurzaam en kosteneffectief beheer.
2. Meer aandacht voor kansen op het gebied van recreatie, ecologie en cultuurhistorie bij de inrichting van het watersysteem.
3. Wij willen dat we na 1 juli van het jaar (eerste moment waarop volgens de Flora en Faunawet bepaalde handelingen worden toegestaan) het onderhoud daar waar de behoefte het grootst is als eerste op orde hebben. Daarmee bestendigen we het huidige beleid.
4. Bijzonder belangrijk vinden wij dat er in het GGOR-proces voldoende aandacht is voor de gevolgen voor de omgeving en voor draagvlak bij direct betrokken bewoners en eigenaren.
5. Er moet aandacht zijn voor buffergebieden en daarbij hoort een passende schaderegeling.

Acties:

1. Nieuwe onderhoudsapparatuur en automatisering (bijv. GPS) inzetten in het belang van maatwerk in het onderhoud.
2. De effectiviteit van het meetnet wordt doorgelicht via audits en/of benchmarks.
3. De organisatie moet in ieder voorstel standaard een paragraaf 'recreatie, het belang van de ecologische aspecten, cultuurhistorie' (kansen, werk met werk maken, multifunctioneel gebruik) opnemen.
4. Besluitvorming over onteigeningen vindt plaats in het Algemeen Bestuur.
5. Bij de aanpak van verdroging zal Waterschap Veluwe de provincie Gelderland vanuit een eigen (beleids)visie adviseren over (grond)waterpeilen en de inrichting van de top-gebieden.
6. Voordat het waterschap tot uitvoering overgaat moet de provincie toezeggingen hebben gedaan over een schaderegeling.

8. Duurzame en efficiënte inrichting van de waterketen

Uitgangspunten:

1. We beschouwen onderzoek naar een nog verdere uitbouw van energieopwekking, ook bij andere rwzi's, als een goede richting van innovatie.
2. De 'afkoppelsubsidie' die Waterschap Veluwe tot en met 2005 kende, wordt momenteel geëvalueerd door de Rekenkamercommissie.
3. Afvoer van hemelwater via een drukrioolaansluiting is verboden.
4. Het waterschap heeft geen wettelijke middelen, cq. formele middelen om afkoppelen van hemelwater, c.q. het tegengaan van riooloverstorten te realiseren

Doelstellingen:

1. Voor de RWZI's wordt gestreefd naar 100% eigen energieopwekking.
2. Het monitoren van overstorten en overstortfrequenties moet worden geoptimaliseerd.
3. Het afkoppelen van hemelwater van het riool moet worden bevorderd.
4. Waterberging in bebouwd gebied moet het rioolstelsel ontlasten.
5. Zowel in het buitengebied als in de bebouwde omgeving voorkomen dat rioolwater in het oppervlaktewater komt.

Acties:

1. Afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie van de afkoppelsubsidie zal herinvoering van een dergelijke subsidie worden overwogen.
2. De bouw van een derde gistingtank in Apeldoorn en een verdere uitbreiding van de energieproductie wordt toegejuicht.
3. We vragen in 2009, uiterlijk 2010 advies hoe mogelijke maatregelen voor energieopwekking en –besparing zich verhouden tot de ermee gemoeide investeringen.
4. Er wordt in 2010 een studie uitgevoerd naar de stimulering van afkoppelen door particulieren.
5. Ook willen wij gemeenten stimuleren in bouwvoorschriften vast te leggen dat hemelwaterafvoer bij verbouw en nieuwbouw dient te worden afgekoppeld naar een individuele infiltratievoorziening (zo veel mogelijk samen met hergebruik van regenwater).
6. Het waterschap zal sterk inzetten op zijn adviesfunctie bij het tot stand komen van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).
7. Waar mogelijk bepleit het waterschap maatregelen tegen de zgn. 'first flush' door inzet van een verbeterd gescheiden stelsel.
8. In deze bestuursperiode willen wij in samenwerking met de gemeenten controleren of het verbod om hemelwaterafvoer op een drukriool aan te sluiten goed wordt nagevolgd.
9. De via monitoring verkregen gegevens worden actief openbaar gemaakt om maatschappelijke discussie en maatschappelijke druk in de door ons gewenste richting te beïnvloeden.
10. Het college gaat gemeenten die aantoonbaar achterblijven met hun inspanningen stimuleren en enthousiasmeren haar verantwoordelijkheid te nemen in het behartigen van de waterbelangen die onder haar regie en invloedssfeer vallen.